

REZILIENS ÉLETÚTTAL AZ EGYETEMEN
RECENZIO - CEGLÉDI TÍMEA (2018) „UGRÓDESZKÁN” CÍMŰ KÖNYVÉRŐL

A recenzió szerzője:

Kozma Kitti
Debreceni Egyetem (Magyarország)

A szerző e-mail címe:
kozmakitti99@gmail.com

Kozma Kitti (2019): Reziliens életúttal az egyetemen. Recenzió - Ceglédi Tímea (2018) „Ugródeszkán” című könyvéről. *Különleges Bánásmód*, 5. (4). 79–80. DOI [10.18458/KB.2019.4.79](https://doi.org/10.18458/KB.2019.4.79)

A recenzió alapjául szolgáló mű bibliográfiája:

Ceglédi Tímea (2018). Ugródeszkán. Reziliencia és társadalmi egyenlőtlenségek a felsőoktatásban. CHERD-Hungary. Debrecen. ISBN 978-615-80077-7-1

Kulcsszavak: reziliencia, hátrányos helyzet, akadályok, felsőoktatás

Diszciplína: neveléstudomány

Ceglédi Tímea 2018-ban doktorált a Debreceni Egyetem Humántudományok Doktori Iskolájában. A PhD fokozatát a neveléstudományok területén szerezte, jelenleg a Debreceni Egyetem oktatója.

Ceglédi Tímea írása az Ugródeszkán. Reziliencia és társadalmi egyenlőtlenségek a felsőoktatásban. A kutatásban olyan főiskolai és egyetemi hallgatók vettek részt, akik hátrányos helyzetük ellenére is kimagasló eredményekkel jutottak be az általuk választott felsőoktatási intézményekbe.

A reziliencia szó általános jelentése: rugalmas ellenállási képesség. Jókai Anna szerint: „Ahonnan jöttünk, az nem rajtunk múlott, ahol megrekedtünk, azt mi formáltuk, ahová hívnak, arra nekünk kell rátalálni.” Ez az idézet tökéletesen illeszkedik ehhez a témához. A kutatásban arról is szó esik, hogy ezek a hallgatók hogyan birkóznak meg a felsőoktatási rendszer adta nehézségekkel. Továbbá

az is vitatott téma, hogy továbbra is sikeresek lesznek vagy a felsőoktatás már túl nagy teher a számukra? Amire a könyv végére érünk, az összes kérdésre választ kapunk.

A szerző a könyvében három egyetem hallgatóit vizsgálja: Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem (a vizsgálat idején még főiskola) és Debreceni Református Hittudományi Egyetem. A Reziliencia és egyenlőtlenségek részben először jelenik meg a reziliencia mint fogalom. A fejezetben a szerző áttekinti a hazai és nemzetközi szakirodalmakat, majd ismerteti a korábbi kutatások eredményeit. Betekintést nyerhetünk a hallgatók életébe és szembesülhetünk mindennapos problémáikkal. A következő fejezet az Egyenlőtlenségek a bejutásban. Expanszió és hátrányos helyzet. Itt szóba kerülnek a társadalmi egyenlőtlenségek és számos hipotézis is megjelenik: modernizációs és életciklus-

hipotézis, szelekciós hatás, vertikális kirekesztődés, horizontális differenciálódás, továbbá felgyülemlett egyenlőtlenség és differenciált szelekció. A következő fejezetekben a szerző saját empirikus elemzéseit mutatja be.

A kutatás bemutatása című részben Ceglédi Tímea ismerteti a hipotéziseit, a mintavételi eljárás menetét és helyét, valamint kontrollcsoportokat is felállít. A vizsgálatban a már korábban említett három felsőoktatási intézmény vett részt. Csoportokba szervezi a hallgatókat. Vannak nyertesek, közömbös-tékozlók, sodródók és reziliensigéretesek. A felsőoktatásig vezető út. A bekerülés rezilienciája című fejezetben a szerző összehasonlítja a reziliensigéreteseket és kontrollcsoportjait.

Megvizsgálja, hogy a hallgatók zöme milyen típusú középiskolákból érkezett és bemutatja a középiskolai árnyékoktatást is. A továbbtanulásban a család is elengedhetetlen szerepet tölt be. Megjelennek az általános értelmiségi jegyek és a családon belüli olvasási szokásokat is vizsgálja. Megemlíti a saját hozományt is, ami alatt a hallgatók különböző témákban való jártasságát érti. Atipikus jegyek is előkerülnek, mint az általános szülői törődés vagy a társas közeg szerepe. Meghatározó szerepet töltenek be a család és a barátok a reziliensigéretesek életében.

A bejutás egyenlőtlenségeit illetően a horizontális differenciálódás is felbukkan. Lényeges különbség, hogy a nyertesek főként egyetemi szakokat választanak, addig a reziliensigéretesek csak főiskolai képzésben vesznek részt, mivel nem mernek kockáztatni, vagy nincs meg a megfelelő támogató közeg. Ezzel ellentétben a továbbtanulási motivációkban már nem mutatható ki jelentős különbség a két csoport között.

A hallgatóévek egyenlőtlenségeiről is részletes elemzést kapunk. Megismerhetjük a tanulmányi bevonódás és a vizsgasikerek közötti kohéziót. Olvashatunk az oktatói-és kortárskapcsolatokról. A legtöbb reziliensigéretes kimagasló tanulmányi bevonódással rendelkezik, amely a rendszeres óralátogatásnak és a tanulásra szánt időnek köszönhető. A reziliensigéretesek a sikeres karrier érdekében alakítanak ki kapcsolatokat az ok-

tatókkal. Ezzel ellentétben kortárskapcsolataikra nem fókuszálnak megfelelő mértékben, nehezebben fogadják el a segítséget a társaiktól, céljaikat egyedül szeretnék elérni.

A kilépés egyenlőtlenségei című fejezetben a hallgatói munkavállalásról tájékozódhatunk. A reziliensigéretesek többsége dolgozik az egyetemi tanulmányai mellett, bár a legtöbb esetben ezek a munkák nem kapcsolódnak szervesen a tanulmányaikhoz. Viszont különböző készségeket sajátíthatnak el, szert tehetnek a felelős értelmiségi szerepre, vagy akár önkéntes munkát is végezhetnek. A fizetett munkavállalás során a hallgatók alapvető kompetenciákat sajátítanak el, mint a céltudatosság és a kitartás. A kutatásból kiderül, hogy a vizsgált csoportok közül a reziliensigéretesek a legeltökéltebbek a tanulmányaik befejezését illetően. Magas arányban tervezik egy újabb diploma megszerzését vagy a részvételt valamilyen mesterképzésben.

Ceglédi Tímea foglalkozik a nyelvvizsgák és a tehetség gondozás arányával, valamint az akadémiai és szakértelmiségi eredményességgel is. Régebbi kutatások rámutattak az extrakurrikuláris tevékenységek meghatározó szerepére is. A vizsgált csoportokban megfigyelhető a nyertesek felülreprezentáltsága a tudományos dolgozatok készítésében, például TDK-dolgozat vagy kutatásban való részvétel. A reziliensigéretesek inkább a jelenre összpontosítanak, ezért ők inkább jövedelemmel járó tevékenységet választanak.

Ceglédi Tímea a hallgatók négy, egymástól különböző csoportját mutatja be. Kutatása során alaposan megismerhetjük ezen csoportok attitűdjeit és szokásait. A könyv segítségével szolgál az egész társadalom számára, hogy felismerjék ezen hallgatókat és segítséget tudjanak nyújtani a számukra. Továbbá hallgatóként mi is megtanuljuk értékelni az élet adta lehetőségeket és talán ezentúl még nagyobb szerepet fogunk vállalni az egyetemi tanulmányainkat illetően, hiszen minden alkalmat érdemes megragadni, ami megadatik a számunkra.

MŰHELYBEMUTATÓK

